

tud. És végső soron ez a feltétele és biztosítéka is egyben, a mi testvéri együttélésünknek is.

Az egymás megszólásának, az ítéletésnek és rágalmazásnak vétke különösen akkor fenyegeti az életet, egyéni és közösségi vetületében egyaránt, amikor a történelem fordulópontjához érkezik. Mi most ilyen korban élünk. Az új mindenképpen érvényesülést, kibontakozást igényel, és meg is van hozzá minden joga. De nem szabad elragadtatnunk magunkat felebarátaink megítélésében, abban, hogy ki lehet méltó hordozója és letéteményese egy igazabb jövőnek. A történelem egyedüli ura Isten, s az ő vallás-erkölcsi világrendje az az alap, amelyre fel lehet és fel kell építeni egy biztonságos, szabad, demokratikus társadalmat és boldog egyéni életet. De ehhez mindenekelőtt szerető szívű, békés lelkületű emberekre van szükség, akik ítélezés helyett, szolgálni akarnak és tudnak egymásnak.

„Ki vagy te?“ feszül nekünk Jakab kérdése a böjti önvizsgálat ez időszakában. Próbáljunk őszintén válaszolni, hogy becsülettel megállhassunk Isten és ember előtt. Ámen.

KOVÁCS ISTVÁN S.

TESTVÉRNEK LENNI A KÖZÖS EURÓPAI HÁZBAN*

Róm 12,15

Az emberiség szellemtörténetének csúcsa és kétségtelenül legmagasabb pillanata, midőn Isten teremtett világában először megfogalmazódik, — hogy minden korok ember-lelkébe belecsendüljön — a jézusi örömmüzenet. Ennek az örömmüzenetnek a lényege, hogy *egy* az Isten, aki szeretet, aki kivétel nélkül minden ember-teremtényét — gondviselő Atyaként — gyermekeként szereti. Ha pedig egy Atyának vagyunk a gyermekei mind, akkor mi mindnyájan *testvérek* vagyunk!

Pál apostol a gyakorlati keresztény életvitel tanítója így fogalmazza meg az embertestvériség — ember és ember között minden válaszfalat ledönteni hivatott — nagy eszméjét: „...mindnyájan Isten fiai vagytok... tehát nincs többé sem zsidó, sem görög, nincs sem szolga, sem szabad, nincs sem férfi, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok...“ (Gal 3,26—28). Embert az embertől nem szabadna elválassza senki és semmi. Ha az élet mégis szakadékokat nyit, öröket vet közénk, vagy elválasztó korlátokat és falakat emel, akkor nekünk szeretettel kell a szakadékok fölött hidakat emelni, szeretettel kell a korlátokat és válaszfal-

* Elhangzott január 16-án este, az okiándi unitárius templomban tartott ökumenikus istentiszteleten, francia testvéreink részvételével.

lakat lebontani. Erre tanít Jézus: „Szeresd felebaratodat, mint önmagadat”. Így valósul meg az embertestveriség gyönyörü eszmenye!

„— Ha valóban testveremül fogadlak, na valóban egyik vagyunk, akkor bizonyos: ami teged bant — az nekem is fájdalmat okoz; / na engem ütnek — az neked is kínokat szerez; / na te sírsz — nekem is könnyekkel telik meg a szemem; / ha örömtől ragyog a szemed es boldog vagy — en is / veled örvendek, s a boldogság meze csorául szívemre!”

Egyutterzünk. S ez így természetes. Hisz testverek vagyunk. Testverként osztozunk egymás örömeiben, bánataiban.

Ezt — igaz testvérré levesünk követelményét — fogalmazta meg Pál apostol beszédem alapgondolataiban: „Oruljeteak az örulökkel es sírjatek a sírökkel.” Egy olyan világban hangzott tel ez az örömuzenet, amelyet a legtomorebben talan az egyik francia gondolkodóval jellemezzetünk: Az emberekek egyenlöknek szüetnek, de masnap mar neni azok. A rajó igazság az, hogy az emberiség törteneimenek csak kimondottan kiveteies szép alkaimaiban tudta megeini, megvalósítani, fölragyogtatni az embertestveriség eszmenyet. De az minden körümenyek között, megiscsak a muveit világ es európaiságunk alappillere volt es maradt! Szüeteleme új-ra meg új-ra telört a melysegek köi, anova az ember veres-naborus törteneime során, vagy elembertelenítö tarsadalmi rendszereivel tasztította. Megmutatta magát az elmúlt evben — 1989-ben éppen 200. évfordulóját ünneplö francia forradalom jelszavaiban: „Szabadság, Testveriség, egyenlőség”; megszólalt messzehangzön a tarsadalmi igazságtalanságokat es egyenlölenségeket már a '80-as évekek kezdeten bátran bíraló lengyel Lech Walesa hangjában: „Nem baj, ha fekete a kenyér, de akkor mindenki azt egyen! Kicsendült az ugyancsak kortárs gondolkodó es emberjogi narcos, a csehszlovák Vaclav Havel hitebol: „Az igazságnak es szeretetnek gyözedelmeskednie kell a hazugság es gyölöllet fölött!” Es vegül gyönyöruseges szepen megtestesült tel is, azokban a valóban törteneimi napokban, amelyekben először temesvari emberekek nyújtottak egymasnak testverkezeti, hogy elő-vedölánccal vegyék körül Tokes Laszló (dec. 19), — a zsarnoki jogtiprással, a legelvaultabb „sztalinista lázalom” megszálottságával es rombolás-szomjával bátran szembeszálöl reormatus telkeszt, — hogy aztán ez legyen a gyüjtö-szikraja annak a forradalomnak, amely — vér, életaldozat es haal arán kínok es könnyek között — nemcsak meghozta a szabadságot, de milliókat fogott testvéri egységbe!

Mi történt? A kortárs magyar bölcseöl szavaival: „Ha egy kis nép kihúzza magát, az nagy nép” (Konrad György). Ez történt velünk 1989. decembereiben. Es tel — ezekben az ünnepléses percekben — hadd valljam meg nektek, hogy a legmegfelelölbb, legszentebbnek érzett élményem voltak azok a tapasztalások, amelyekben az evangéliumi embertestveriség eszmenyi szépségü megvallásait élhettem át, tapasztalhattam meg! Azt, amidön milliók nyújtanak egymasnak testverkezeti; azt midön ledölnek sorra az addig elvalasztö korlátok es falak; azt midön milliók sírnak a sírökkel es milliók örülnek az örvendökkel! Es nemcsak mi éreztünk együtt ebben a megszenvedett országban, de hálaaldón es köszönettel mondhatjuk el, hogy — ránkfigyelt, velünk együtt érzett, velünk sírt es velünk örült, testvérevé fogadott — szinte az egész világ! Hálaival mondunk köszönetet ismert es ismeretlen testvéreinknek, akik:

— rombolásra ítélt falvainkat testvérfalvakká fogadták;

— akik a világtörténelem első, televízió is közvetített forradalmát éjjel és nappal figyelemmel követték és velünk sírtak, velünk örültek;
— akik levélben, lapon, távirattal vagy telefonon megkerestek minket, hogy biztosítsanak: velünk éreznek, értünk imádkoznak, sírnak és örülnek velünk együtt;

— akik fáradságot, kockázatot és veszélyt föl sem véve, testvéri együttérzésük és segíteni akarásuk segélyrakományaival vágtak neki az útnak, hogy eljőjenek hozzánk, testvérkezet nyújtva a szükség, a baj idején;

— azoknak a millióknak, akik testvéri együttérzésük és áldozatot vállalni kész szeretetük jeleként ajándékokat küldtek, vért, kötszert, gyógyszert, élelmet és ruhát és még megszámlálhatatlanul sok mindent, mert a szükségnek ezer arca van, és mennyien: magyarok, románok, németek és franciák, belgák, dánok, hollandok és svájciak, csehek és jugoszlávok, svédek és olaszok... katolikusok és protestánsok... Egytől egyig mintegy jelképezve, hogy egy európai méretű közös háznak vagyunk igazi testvériségben élni akaró lakói. Olyanok, akik egyek a szeretetben, akik sírni tudnak a sírókkal és örülnek az örülőkkel! És ez: gyönyörű! Ez szép és boldogító! Mert — jézusi.

Végül Tökés László szavaira utalva arra szeretnélek emlékeztetni: „A látványos forradalom — véget ért“. Most el kell kezdődnie egy csendes, belső forradalomnak, amelyben minékünk, mindannyiunknak meg kell őriznünk, szívünk minden szeretetmelegével újra meg újra kell táplálnunk, szeretetünk szavaival és cselekedeteivel szüntelen kell erősítenünk ezt a gyönyörű embertestvériséget, ezt a közös európai házhoz való tartozást. Soha többé el ne téphessen senki és semmi egymástól. Soha többé ne emelhesen semmilyen ármány és hatalom közénk korlátokat, elválasztó falakat, vasfüggönyöket és falakat. Maradjunk igaz testvérek tehát. Olyanok, amilyenekké ezekben a csodálatos napokban felnőttünk. Fogadjuk meg ezt, ezekben az ünnepélyes percekben, s további életünk legyen erről a leghűbb vallomás.

Ime, az Isten megsegített: elmúlt a sírásnak az ideje! Jöjjetek, nyújtunk testvérkezet — szeretetmeleget, ölelőt — francia testvéreinknek, akik velünk — sírókkal — sírtak. És most hívjuk őket testvérként: jöjjetek barátaink, mert eljött az örvendezés ideje. Örüljete hát az örülőkkel. Örvendjünk együtt. „Mert ez az a nap, amelyet az Úr rendelt, hogy örvendezzünk ezen!“ Ámen.

HÓVATARTOZÁSUNK JEGYEI

Mt 26,69—74/a
ApCsel 4,13

Az ember mindig tartozik valahova, s ez rányomja bélyegét sok esetben, sorsdöntően meghatározza életét.

Nem tehet róla: magyarnak születtem. Magyar a szívem, a lelkem, az öntudatom, s a vér, mely ereimben csörgedez; magyar az édes anyanyelvem, mint tanúsítja a szó, melyet kiejt a szám. Hovatartozásomról